

A hatalom választása

Miért éppen ilyen a választási rendszer Magyarországon?

1. Előzmények:

A jelenleg érvényes választási törvényt 2010 és 2014 között alkották meg a Fidesz politikusai, és fogadták el a Fidesz parlamenti képviselői. A kormánypártnak akkor kétharmados többsége volt az Országgyűlésben, tehát az érvényes törvények alapján olyan választási rendszert vezethetett be, amelyet csak akart. Vajon miért pont ilyen rendszert alkotott?

2. Három választási lehetőség:

A Fidesznek a következő lehetőségei voltak:

1. Bevezet egy tisztán listás választási rendszert
2. Bevezet egy lista nélküli, csak egyéni körzeteket tartalmazó választási rendszert
3. Meghagyja a veyes választási rendszert, de módosít azon

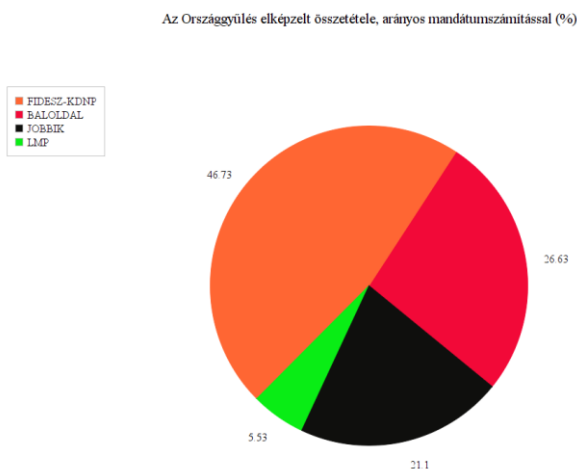
Tudjuk, hogy a Fidesz a harmadik lehetőséget választotta, de érdemes átgondolni, hogy miért nem az elsőt, vagy a másodikat.

2.1 A tisztán listás választási rendszer

Ebben a választási szisztémában nincsenek egyéni képviselők, következésképpen körzetek sem.

Ezen túl többféle listás rendszer létezik, mi ennek kizárólag az alapesetét vizsgáljuk. A mandátumok kiosztásának logikája az alapesetben megegyezik az MMP rendszerével, vagyis a parlamenti pártok szavazataik arányában kapják a mandátumokat. Nem fordulhat elő, hogy egy parlamenti párt mandátumaránya alacsonyabb legyen, mint szavazatai aránya. Többséget is csak olyan módon lehet szerezni, ahogy azt az MMP rendszerrel láttuk.

Ha a 2014-es magyarországi választást ilyen rendszer szerint tartották volna meg, akkor így nézett volna ki a parlament (az ábrán a pártok mandátumaránya szerepel százalékban):

Egy ilyen választási rendszerben a pártok szavazati arányuknak megfelelő számú mandátumot kapnak. Ha vannak olyan pártok is, amelyek nem jutottak be a parlamentbe, akkor az ő szavazataikra jutó mandátumokat is kiosztják a bejutók között, szavazataik arányában. Egy arányos, a szavazói akarat alapján működő mandátum kiosztási rendszerben a következő frakciók alakulhattak volna a 2014-es választás után a parlamentben:

FIDESZ-KDNP: 93 mandátum

BALOLDAL: 53 mandátum

JOBBIK: 42 mandátum

LMP: 11 mandátum

A Fidesz tehát, szavazatai arányának megfelelően, egy ilyen rendszer eredményeképpen az összes többi párthoz képest kisebbségbe került volna a parlamentben. Csak akkor maradhattak volna hatalmon, ha koalíciót kötnek valamelyik másik párttal.

A választási törvény megalkotása idején a Fidesz politikusai még nem tudhatták, hogy pártjuk mennyi szavazatot kap majd a következő választáson. Azt viszont igen, hogy egy tisztán listás választási rendszerben *csak* akkor maradhatnak egyedül hatalmon, ha megszerzik a következő választásokon a szavazatok többségét (több mint felét).

Amennyiben a Fidesz politikusai az új választási törvény előkészítése idején átnézték a korábbi választások adatait, akkor azt látták, hogy a rendszerváltás után megtartott hat választás során csupán egyszer fordult elő, hogy egy pártnak sikerült megszereznie a szavazatok több mint felét. 2010-ben éppen a Fidesz volt ez a párt, 52,73 százalékos eredménnyel.

Az a tény, hogy ez hat egymást követő választáson csak egyszer fordult elő azt vetítette előre, hogy a következő választásokon nagyobb a valószínűsége annak, hogy a Fidesz nem szerzi meg a szavazatok többségét, mint annak, hogy igen.

Vagyis amennyiben a Fidesz célja az volt, hogy a következő választások után *mindig* hatalmon tudjon maradni, akkor el kellett vetnie a tisztán listás választási rendszer bevezetését.

2.2 A csak egyéni körzeteket tartalmazó választási rendszer

Ez a rendszer éppen az ellenkezője az előzőnek. Itt nincs lista, csak egyéni körzetekből, közvetlenül lehet képviselőket juttatni a parlamentbe. Ha a kormánypárt politikusai átnézték a korábbi választások adatait, akkor könnyen juthattak arra a következtetésre, hogy éppen egy ilyen rendszer szolgálja leginkább az érdeküket. 2010-ben például a 176 egyéni körzetből 174-ben a Fidesz jelöltjei győztek (az előző választási szisztémában még 176 egyéni körzet volt).

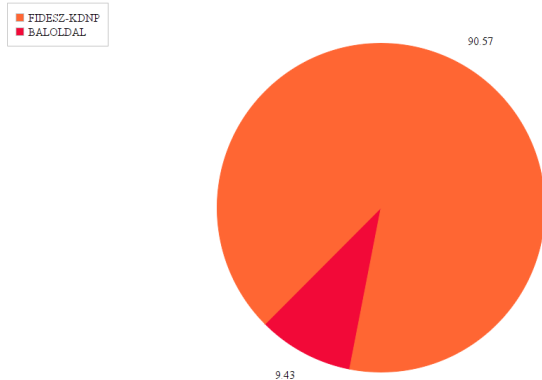
Utólag visszatekintve a 2014-es választásra ugyanezt látjuk, a Fidesz tarolt az egyéni körzetekben: 106-ból 96-ban szereztek mandátumot a jelöltjei. **Ha tehát a Fidesz emellett a rendszer mellett dönt, akkor a 2014-es választás után nem kétharmados, hanem 90 százalékos többsége lett volna a parlamentben!**

Ennek a választási rendszernek azonban van egy másik következménye is. Az egyéni körzetekben kizárólag a jelentős országos támogatottsággal rendelkező pártok jelöltjei nyerhetnek mandátumokat. 2010-ben a 174 Fidesz jelöltön kívül az MSZP két indulója tudott nyerni, más párté nem. Utólag tudjuk, hogy ez történt 2014-ben is, amikor a Fideszen kívül csak a Baloldal szerzett mandátumot egyéniben.

Ha tehát a Fidesz ezt a rendszert vezeti be, akkor nagy lett volna az esélye annak, hogy már a soron következő választás után két-párti parlament alakul (a Baloldal választási szempontból

továbbra is egy pártnak számít). Ebben az esetben ma sem a Jobbik, sem az LMP nem lenne parlamenti párt.

Mandátumok aránya az egyéni kerületekben (2014)

Így nézett volna ki a magyar parlament a 2014-es választás után, ha csak egyéni körzetekből lehetne bejutni a törvényhozásba.

A korábbi tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben egy párt nem kerül be a törvényhozásba, akkor elveszíti meglévő támogatottságát is. Következésképpen nagy lett volna az esélye annak, hogy ezek a pártok 2018-ban, és később sem tudtak volna visszakerülni a nagypolitikába. Vagyis **a 2014-es választást követően előbb két-párti parlament, majd két-párt rendszer alakult volna ki Magyarországon.**

Ez viszont azt jelentette volna, hogy az *összes* ellenzéki szavazó kénytelen beállni az *egyetlen* ellenzéki erő mögé. Ennek eredményeként ez az egyetlen ellenzéki párt a későbbi választásokon egységes erőként léphetett volna fel a Fidesszel szemben, és ha a kormánypárt bármely választáson nem szerzi meg a szavazatok több mint felét, akkor nagy valószínűséggel ez az egységes ellenzéki párt szerzi meg, amivel több mandátumot kaphat, mint a Fidesz, és ezzel átveszi tőle a hatalmat.

A Fidesznek tehát egyetlen választás erejéig valóban érdeke lett volna a tisztán egyéni körzetekben zajló választási rendszert bevezetni, ha azonban hosszútávon is hatalmon akartak maradni, akkor el kellett vetniük ezt a lehetőséget is.

2.3 A vegyes választási rendszer

Tudjuk, hogy a Fidesz emellett döntött. Azonban ha módosítani akart ezen a szisztémán, akkor két irányban is elindulhatott volna.

2.3.1 Az MMP rendszer

Az egyik egy olyan rendszer, amelyben a mandátumokat a szavazói akarat alapján osztják ki, ilyen az MMP. Ebben az esetben azonban a kormánypártnak ugyanazzal a problémával kellett volna szembenéznie, mint a tisztán listás választási rendszerrel. Csak akkor maradhat egyedül hatalmon, ha megszerezi a szavazatok többségét.

Ha tehát az volt a Fidesz célja, hogy tetszőleges ideig megőrizze a hatalmat, akkor ezt a rendszert el kellett vetnie.

2.3.2 A jelenlegi választási rendszer

Az „A választó választása” című elemzésben bemutattuk, hogy a jelenlegi választási rendszerben a hatalom megszerzéséhez nem szükséges megkapni a szavazatok többségét. Sőt, a jelenlegi pártstruktúrában biztos, hogy a nem kétharmados, de önálló parlamenti többséggel hatalomra kerülő párt a voksoknak csak a kisebbségét szerzi meg. Így amennyiben a Fidesz 2010 után tartott attól, és a korábbi adatok alapján joggal tarthatott tőle, hogy nem tudja minden választáson megszerezni a szavazatok többségét, akkor ezt a rendszert kellett bevezetnie ahhoz, hogy tetszőleges ideig hatalmon maradjon.

Ebben a rendszerben a hatalomra kerülés egyetlen feltétele, hogy egy párt több szavazatot szerezzen, mint külön-külön bármely másik párt. Így a Fidesznek csupán arra kell ügyelnie, hogy „ne ériék utol”. Ezt szintén a választási rendszer részét képező kampányszabályozással biztosítja (lásd „A választó választása” című elemzést).

A pártstruktúra változatlanosságát pedig a mandátum kiosztási módszer garantálja. A lista létezése, és az 5 százalékos bejutási küszöb biztosítja, hogy ne alakulhasson ki két-párt rendszer.

3. Összefoglalás

Az összes lehetséges választási rendszer közül kizárólag a jelenlegi biztosíthatja, hogy a Fidesz törvényes módon tetszőleges ideig hatalmon maradjon. A kormánypárt 2010 után arról is gondoskodott, hogy ez a rendszer változatlan maradjon.

A parlament nem képes megváltoztatni a választási rendszert, mert ehhez kétharmados mandátumtöbbség szükséges. A jelenlegi rendszerben lehetetlen, hogy ez a Fidesz jóváhagyása nélkül létrejöjjön (lásd „A választó választása” című elemzést).

A választópolgárok sem változtathatnak, mert a 2010 után a Fidesz által alkotott, és a parlamentben elfogadott Alaptörvény tiltja népszavazás kiírását a választási törvényről. És az Alaptörvényről is.

Az adatok cáfolják, hogy a magyar választási rendszer a választók érdekét szolgálná. Ugyanakkor minden adat alátámasztja, hogy a választási rendszer egyetlen párt, a Fidesz érdekét szolgálja.

Az adatok azt is cáfolják, hogy Magyarország alkotmányos berendezkedése a választók érdekét szolgálná, ugyanis számukra tilos beleszólni abba, hogy milyen legyen az alkotmányos berendezkedés. Ezt maga az alkotmányos berendezkedés tiltja. Ugyanakkor minden adat alátámasztja, hogy Magyarország alkotmányos berendezkedése kizárólag egy párt, a Fidesz érdekét szolgálja.